

Interdisciplinary Journal of administrative and business
Received: 22 July 2026

Revised: 7 August 2026

Original Article
Accepted: 23 August 2026

ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีอินเดีย-สหภาพยุโรปต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจ ส่งออกในเอเชีย

The Impact of the India-European Union Free Trade Agreement on the Competitiveness of Asian Export Businesses

นายอนุชา อินทรพงษ์พันธ์¹

Mr Anucha Intarapongpan

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป (India-EU Free Trade Agreement: India-EU FTA) ต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้าโลกและการขยายตัวของความตกลงการค้าเสรีในระดับภูมิภาค การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสาร(Documentary research) จากรายงานขององค์กรระหว่างประเทศ บทความวิชาการ และข้อมูลทางการค้าระหว่างประเทศ เพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเชิงเปรียบเทียบผลการศึกษาพบว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป(India-EU FTA) มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้าและการแข่งขันในตลาดยุโรปอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากทั้งอินเดียและสหภาพยุโรปต่างเป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญในระบบการค้าโลก การลดภาษีสินค้า การเปิดเสรีด้านบริการ และการกำหนดมาตรฐานทางการค้าภายใต้ความตกลงดังกล่าวมีแนวโน้มส่งผลต่อโครงสร้างการแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย โดยในด้านหนึ่งความตกลงดังกล่าวอาจสร้างโอกาสใหม่ในการขยายตลาดการค้า เพิ่มการลงทุน และเสริมสร้างการเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ แต่อีกด้านหนึ่งอาจก่อให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในตลาดยุโรป โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่มีโครงสร้างการส่งออกคล้ายคลึงกัน เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภท ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อประเทศในเอเชียที่พึ่งพาการส่งออกไปยังตลาดยุโรป เช่น บังกลาเทศ เวียดนาม และไทย ความตกลงดังกล่าวยังอาจนำไปสู่การปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานและการย้ายฐานการลงทุนในภูมิภาคเอเชีย โดยอินเดียมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทเพิ่มขึ้นในฐานะศูนย์กลางการผลิตและการส่งออกที่เชื่อมโยงกับตลาดยุโรป ดังนั้น ประเทศในเอเชียจำเป็นต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการค้าโลก โดยการพัฒนาขีดความสามารถของผู้ประกอบการ ยกกระดับมาตรฐานสินค้า ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยี และขยายความร่วมมือทางการค้าในระดับระหว่างประเทศ เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลกในระยะยาว

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar,Thailand

คำสำคัญ: ความตกลงการค้าเสรีอินเดีย-สหภาพยุโรป, ความสามารถแข่งขันทางการค้า, ธุรกิจส่งออกในเอเชีย, ห่วงโซ่มูลค่าโลก, การค้าเสรี

Abstract

This article aims to analyze the impact of the India–European Union Free Trade Agreement (India–EU FTA) on the export competitiveness of businesses in Asia within the context of the changing global trade structure and the expansion of regional free trade agreements. The study adopts a qualitative research approach using documentary research, drawing upon reports from international organizations, academic literature, and international trade data. The data are analyzed through content analysis and comparative analysis. The findings indicate that the India–EU FTA has the potential to significantly reshape trade patterns and competitive dynamics in the European market, as both India and the European Union are major economic actors in the global trading system. The reduction of tariffs, liberalization of services, and regulatory provisions within the agreement are expected to influence the competitiveness of export-oriented businesses in Asia. On the one hand, the agreement may create new opportunities for expanding trade, increasing investment flows, and strengthening global supply chain linkages. On the other hand, it may intensify competition in the European market, particularly in industries with similar export structures such as textiles, garments, and certain manufacturing sectors. This development may pose challenges for several Asian economies that rely heavily on exports to the European market, including Bangladesh, Vietnam, and Thailand. Furthermore, the agreement may lead to structural adjustments in global supply chains and shifts in investment patterns within Asia, potentially strengthening India’s role as a production and export hub connected to the European market. Therefore, Asian countries need to adapt to these changes by enhancing export competitiveness, upgrading product standards, promoting technological innovation, and expanding international trade cooperation in order to maintain their competitiveness in the global market in the long term.

Keywords: India–EU Free Trade Agreement, Export competitiveness, Asian export businesses, Global value chains, Free trade.

1. บทนำ

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ระบบเศรษฐกิจโลกได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในมิติของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ หนึ่งในเครื่องมือสำคัญที่รัฐต่าง ๆ ใช้เพื่อเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจและขยายตลาดของตนคือ ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreements- FTA) ซึ่งมีเป้าหมายหลักในการลดหรือยกเลิกอุปสรรคทางการค้า เช่น ภาษีศุลกากร มาตรการกีดกันทางการค้า และข้อจำกัดด้านกฎระเบียบ เพื่อส่งเสริมการไหลเวียนของสินค้า บริการ และการลงทุนระหว่างประเทศ ความตกลงการค้าเสรีจึงกลายเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดและเสริมสร้างความสามารถแข่งขันของประเทศสมาชิกในระบบเศรษฐกิจโลก (Baier & Bergstrand, 2007) นอกจากนี้ความตกลงการค้าเสรี ยังถูกมองว่าเป็นเครื่องมือเชิงนโยบายที่ช่วยให้ประเทศต่างๆ สามารถเข้าถึงตลาดใหม่ ลดต้นทุนการผลิต และสร้างโอกาสในการขยายตัวของธุรกิจส่งออกในระยะยาว

แนวโน้มที่สำคัญของระบบการค้าโลกในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา คือการเพิ่มขึ้นของความตกลงการค้าเสรีในระดับภูมิภาคและทวีปาคี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงจากระบบการค้าพหุภาคีภายใต้กรอบขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization - WTO) ไปสู่การจัดระเบียบการค้าโลกผ่านเครือข่ายความตกลงการค้าเสรีระหว่างประเทศต่างๆมากขึ้น นักวิชาการจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าความตกลงการค้าเสรีไม่เพียงมีบทบาทในการลดภาษีสินค้าเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงประเด็นที่ลึกซึ้งมากขึ้น เช่น มาตรฐานสินค้า กฎระเบียบด้านการลงทุน ทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าบริการ ซึ่งมีผลต่อโครงสร้างการค้าและการลงทุนในระดับโลกอย่างมีนัยสำคัญ (Kawai & Wignaraja, 2011) ในบริบทดังกล่าวความตกลงการค้าเสรีจึงมิได้เป็นเพียงเครื่องมือทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังมีความเชื่อมโยงกับการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์และการจัดระเบียบห่วงโซ่อุปทานโลกในยุคโลกาภิวัตน์

ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อินเดียได้กลายเป็นหนึ่งในเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในเอเชียและระบบเศรษฐกิจโลกด้วยจำนวนประชากรมากกว่า 1.4 พันล้านคน และอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง อินเดียจึงได้รับการมองว่าเป็นตลาดขนาดใหญ่และฐานการผลิตที่มีศักยภาพสูงในภูมิภาคเอเชีย เศรษฐกิจของอินเดียมีความหลากหลายทั้งในภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งทำให้ประเทศมีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่อุปทานโลก โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยา เทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งทอ และบริการดิจิทัล (Sharma, 2015) การขยายตัวของเศรษฐกิจอินเดียจึงมีผลต่อโครงสร้างการแข่งขันของประเทศผู้ส่งออกในเอเชีย รวมทั้งประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ที่พึ่งพาการส่งออกสินค้าไปยังตลาดโลก

ขณะเดียวกันสหภาพยุโรป (European Union- EU) ถือเป็นหนึ่งในตลาดส่งออกที่ใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นคู่ค้าสำคัญของหลายประเทศในเอเชีย ด้วยขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่และกำลังซื้อของผู้บริโภคที่สูง สหภาพยุโรปจึงเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญของสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าเกษตรจากประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะสินค้าประเภทสิ่งทอ อาหาร เครื่องใช้ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมต่างๆ นอกจากนี้สหภาพยุโรปยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานด้านการค้าและกฎระเบียบระหว่างประเทศ เช่น มาตรฐานสิ่งแวดล้อม มาตรฐานแรงงาน และมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้า ซึ่งมีผลโดยตรงต่อความสามารถในการ

แข่งขันของผู้ส่งออกจากประเทศต่าง ๆ (European Commission, n.d.) ดังนั้นการเข้าถึงตลาดของสหภาพยุโรปจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสำเร็จของธุรกิจส่งออกในหลายประเทศของเอเชีย

ในบริบทดังกล่าวการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป (India-EU Free Trade Agreement) จึงได้รับความสนใจอย่างมากในแวดวงวิชาการและนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความตกลงดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนระหว่างสองภูมิภาค โดยครอบคลุมทั้งการลดภาษีสินค้า การเปิดตลาดบริการ และการปรับปรุงกฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุน หากความตกลงนี้เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ ย่อมมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้าโลกและห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากทั้งอินเดียและสหภาพยุโรปต่างเป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญในระบบการค้าโลก การเชื่อมโยงตลาดของทั้งสองฝ่ายผ่าน ความตกลงการค้าเสรี จึงอาจสร้างโอกาสใหม่ในการขยายตลาดสินค้าและบริการ รวมทั้งเพิ่มการไหลเวียนของการลงทุนระหว่างภูมิภาค

การเกิดขึ้นของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป มิได้ส่งผลเฉพาะต่ออินเดียและสหภาพยุโรปเท่านั้น แต่ยังอาจส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆในเอเชียที่มีโครงสร้างการส่งออกคล้ายคลึงกับอินเดีย เช่น เวียดนาม บังกลาเทศ ไทย และจีน เนื่องจากประเทศเหล่านี้ต่างแข่งขันกันในการส่งออกสินค้าไปยังตลาดยุโรป โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ไฟฟ้า และสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภท ความตกลงการค้าเสรีดังกล่าวจึงอาจก่อให้เกิดทั้งปรากฏการณ์ การสร้างการค้า (Trade creation) และ การเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade diversion) ซึ่งอาจทำให้ผู้ส่งออกจากบางประเทศได้รับประโยชน์มากขึ้น ขณะที่ผู้ส่งออกจากประเทศอื่นอาจเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น (Baier & Bergstrand, 2007)

จากบริบทดังกล่าวจึงเกิดคำถามสำคัญทางวิชาการว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปจะส่งผลต่อโครงสร้างการแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชียอย่างไร และประเทศใดจะได้รับประโยชน์หรือเสียเปรียบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การวิเคราะห์ประเด็นนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำความเข้าใจพลวัตของการค้าโลกในยุคปัจจุบัน รวมทั้งการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศในเอเชียที่ต้องเผชิญกับการแข่งขันในตลาดโลกที่ทวีความเข้มข้นมากขึ้น ดังนั้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป โดยเน้นการศึกษาผลกระทบต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย และเสนอข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อช่วยให้ประเทศในภูมิภาคสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการค้าโลกในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. วิเคราะห์โครงสร้างและสาระสำคัญของความตกลงการค้าเสรีอินเดีย-สหภาพยุโรป
2. วิเคราะห์ผลกระทบของความตกลงต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย
3. เสนอข้อเสนอเชิงนโยบายต่อประเทศในเอเชีย

3. ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียและสหภาพยุโรปต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย จำเป็นต้องตั้งอยู่บนฐานของแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ความสามารถแข่งขันทางการค้า และประสบการณ์จากความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศในเอเชีย การทบทวนวรรณกรรมในส่วนนี้จึงมุ่งอธิบายกรอบแนวคิดหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ทฤษฎีความตกลงการค้าเสรี แนวคิดความสามารถแข่งขันทางการค้า และงานวิจัยเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความตกลงการค้าเสรีระหว่างยุโรปกับประเทศในเอเชีย

3.1 ทฤษฎีความตกลงการค้าเสรีและการค้าระหว่างประเทศ

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศได้อธิบายบทบาทของความตกลงการค้าเสรีในฐานะกลไกสำคัญที่ช่วยลดอุปสรรคทางการค้าและเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดโลก โดยหนึ่งในแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการอธิบายผลของความตกลงการค้าเสรีคือแนวคิดเรื่องการสร้างการค้า และการเบี่ยงเบนทางการค้า ซึ่งเสนอโดย Jacob Viner และได้รับการพัฒนาในงานศึกษาต่อมา แนวคิดการสร้างการค้า(Trade creation)อธิบายว่าการลดภาษีระหว่างประเทศสมาชิกของความตกลงการค้าเสรีจะทำให้การค้าระหว่างประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้น เนื่องจากสินค้าที่ผลิตโดยประเทศที่มีประสิทธิภาพมากกว่าจะเข้ามาแทนที่การผลิตภายในประเทศที่มีต้นทุนสูงกว่า ส่งผลให้ทรัพยากรถูกจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามแนวคิดการเบี่ยงเบนทางการค้าอธิบายว่าความตกลงการค้าเสรีอาจทำให้การนำเข้าสินค้าจากประเทศนอกกลุ่มลดลง แม้ว่าประเทศเหล่านั้นจะมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า เนื่องจากประเทศสมาชิกได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ส่งผลให้เกิดการเบี่ยงเบนของกระแสการค้าในระบบเศรษฐกิจโลก (Baier & Bergstrand, 2007)

งานศึกษาจำนวนมากได้พยายามตรวจสอบผลของความตกลงการค้าเสรีต่อการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ Baier และ Bergstrand (2007) พบว่าความตกลงการค้าเสรีมีผลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศสมาชิก โดยเฉพาะในระยะยาว เนื่องจากการลดอุปสรรคทางการค้าจะช่วยเพิ่มการเชื่อมโยงของตลาดและส่งเสริมการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ผลการศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าความตกลงการค้าเสรีสามารถเป็นกลไกสำคัญในการเพิ่มปริมาณการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศได้

นอกจากแนวคิดการสร้างการค้าและการเบี่ยงเบนทางการค้าแล้ว แนวคิดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative advantage) ก็เป็นอีกหนึ่งทฤษฎีสำคัญที่ใช้ในการอธิบายรูปแบบของการค้าโลก แนวคิดนี้เสนอว่าประเทศต่าง ๆ จะมีแนวโน้มเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าและบริการที่ตนมีต้นทุนโอกาสดำรงต่ำกว่า เมื่อประเทศต่างๆ เปิดเสรีทางการค้า แต่ละประเทศจะสามารถใช้ทรัพยากรของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของสวัสดิการทางเศรษฐกิจโดยรวม แนวคิดความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบจึงมีบทบาทสำคัญในการอธิบายว่าเหตุใดประเทศต่าง ๆ จึงเลือกเข้าร่วมความตกลงการค้าเสรีเพื่อขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของตน

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา การค้าโลกได้เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศไปสู่ระบบ ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Global value chains- GVCs) ซึ่งการผลิตสินค้าแต่ละชนิดมักกระจายตัวอยู่ในหลายประเทศในกระบวนการผลิตเดียวกัน การพัฒนาเทคโนโลยีการขนส่ง การสื่อสาร และการลงทุนข้ามชาติ ทำให้บริษัทสามารถกระจายกิจกรรมการผลิตไปยังประเทศต่าง ๆ ตามข้อได้เปรียบของแต่ละประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทดังกล่าว ความตกลงการค้าเสรีจึงมีบทบาทสำคัญในการลดต้นทุนของการค้าข้ามพรมแดน และเอื้อให้เกิดการเชื่อมโยงของกิจกรรมการผลิตในห่วงโซ่มูลค่าโลกมากขึ้น(Kawai & Wignaraja, 2011) การวิเคราะห์ผลของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป จึงต้องพิจารณาไม่เพียงแต่การลดภาษีสินค้าเท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงผลต่อการจัดระเบียบห่วงโซ่อุปทานและการกระจายกิจกรรมการผลิตในระดับโลกด้วย

3.2 แนวคิดความสามารถแข่งขันทางการค้า

นอกจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับ ความสามารถแข่งขันทางการค้า (Export competitiveness) ก็มีบทบาทสำคัญในการอธิบายความสำเร็จของประเทศในการส่งออกสินค้าและบริการสู่ตลาดโลก ความสามารถแข่งขันทางการค้าหมายถึงความสามารถของประเทศหรือธุรกิจในการผลิตสินค้าและบริการที่สามารถแข่งขันได้ในตลาดระหว่างประเทศทั้งในด้านราคา คุณภาพ และนวัตกรรม แนวคิดนี้มักเชื่อมโยงกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น โครงสร้างต้นทุน ประสิทธิภาพการผลิต เทคโนโลยี และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของประเทศ (Reis & Farole, 2012)

หนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของความสามารถแข่งขันทางการค้าคือการเข้าถึงตลาด (Market access) ซึ่งหมายถึงความสามารถของผู้ผลิตในการนำสินค้าเข้าสู่ตลาดต่างประเทศโดยมีอุปสรรคทางการค้าต่ำที่สุด ความตกลงการค้าเสรีมักมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงการเข้าถึงตลาดผ่านการลดภาษีศุลกากร การลดมาตรการกีดกันทางการค้า และการปรับปรุงกฎระเบียบด้านการค้า การปรับปรุง การเข้าถึงตลาด จึงช่วยให้ผู้ส่งออกสามารถขยายตลาดและเพิ่มส่วนแบ่งตลาดในต่างประเทศได้มากขึ้น

อีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญของความสามารถแข่งขันทางการค้าคือ การอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade facilitation) ซึ่งหมายถึงมาตรการต่าง ๆ ที่ช่วยลดต้นทุนและระยะเวลาในการค้าข้ามพรมแดน เช่น การปรับปรุงกระบวนการศุลกากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านโลจิสติกส์ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเอกสารการค้า มาตรการอำนวยความสะดวกทางการค้า มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของการค้าระหว่างประเทศ และช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ดีขึ้น

นอกจากนี้ผลิตภาพ(Productivity) ของภาคการผลิตก็เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออก ประเทศที่มีระดับผลิตภาพสูงมักสามารถผลิตสินค้าในต้นทุนที่ต่ำกว่าและมีคุณภาพสูงกว่า ซึ่งทำให้สามารถแข่งขันในตลาดระหว่างประเทศได้ดีกว่า งานศึกษาของธนาคารโลกได้เสนอกรอบการวิเคราะห์ความสามารถแข่งขันทางการค้าซึ่งเน้นความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และสภาพแวดล้อมทางนโยบายของประเทศ (Reis & Farole, 2012) กรอบแนวคิดดังกล่าวจึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในการวิเคราะห์ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย

3.3 งานวิจัยเกี่ยวกับความตกลงการค้าเสรีระหว่างยุโรปกับเอเชีย

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สหภาพยุโรปได้ขยายเครือข่ายความตกลงการค้าเสรีกับประเทศในเอเชียอย่างต่อเนื่อง โดยมีตัวอย่างสำคัญ ได้แก่ ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับเกาหลีใต้ (EU-South Korea FTA) และความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับเวียดนาม (EU-Vietnam FTA) ความตกลงเหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อขยายความร่วมมือทางการค้าและการลงทุนระหว่างยุโรปกับประเทศในเอเชีย และสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจใหม่ให้กับทั้งสองฝ่าย

งานศึกษาจำนวนหนึ่งพบว่าความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศในเอเชียมีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการขยายตัวของการค้าและการลงทุนระหว่างภูมิภาค ตัวอย่างเช่น การศึกษาผลของ ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับเกาหลีใต้ พบว่าการลดภาษีสินค้าและการเปิดตลาดบริการช่วยเพิ่มการส่งออกของทั้งสองฝ่าย และส่งเสริมการเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าโลกในอุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักร (Jung, 2023) ขณะเดียวกันความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับเวียดนามก็ช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดยุโรปของผู้ส่งออกเวียดนาม โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และสินค้าเกษตร

อย่างไรก็ตามงานวิจัยบางส่วนชี้ให้เห็นว่าความตกลงการค้าเสรีอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่แตกต่างกันต่อผู้ประกอบการในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศที่มีโครงสร้างการส่งออกคล้ายคลึงกัน ประเทศที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานสินค้าและกฎระเบียบของสหภาพยุโรปได้ดี มักจะได้รับประโยชน์จากความตกลงการค้าเสรีมากกว่าประเทศที่มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีหรือโครงสร้างพื้นฐานทางการค้า ดังนั้นผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศในเอเชียจึงไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกัน แต่ขึ้นอยู่กับระดับความสามารถแข่งขันของผู้ประกอบการในแต่ละประเทศ

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าความตกลงการค้าเสรีมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้าโลกผ่านกลไกการสร้างการค้า การเบี่ยงเบนทางการค้า และการปรับตัวของห่วงโซ่มูลค่าโลก ในขณะเดียวกันความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในแต่ละประเทศก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น การเข้าถึงตลาด มาตรฐานสินค้า โครงสร้างต้นทุน และระดับผลิตภาพของภาคธุรกิจ ดังนั้น การวิเคราะห์ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปจึงต้องพิจารณาทั้งมิติของทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศและแนวคิดความสามารถแข่งขันทางการค้า เพื่อทำความเข้าใจว่าความตกลงดังกล่าวจะส่งผลต่อโครงสร้างการแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชียอย่างไรในอนาคต

4.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิจัยเอกสารเป็นวิธีการหลัก เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างและสาระสำคัญของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป ตลอดจนประเมินผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย หน่วยการวิเคราะห์ประกอบด้วยประเด็นด้านการลดภาษีสินค้า การเปิดเสรีภาคบริการ มาตรฐานสินค้า กฎระเบียบทางการค้า การเข้าถึงตลาด ต้นทุนการส่งออก

ผลิตภาพ และการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่มูลค่าโลก โดยให้ความสำคัญกับประเทศในเอเชียที่มีโครงสร้างการส่งออกเชื่อมโยงหรือแข่งขันกับอินเดียในตลาดสหภาพยุโรป ได้แก่ บังกลาเทศ เวียดนาม ไทย และจีน

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลทางการค้าระหว่างประเทศ ได้แก่ บทความวิจัย หนังสือ รายงานขององค์การระหว่างประเทศ เอกสารและสถิติของสหภาพยุโรป หน่วยงานด้านการค้าและการลงทุน ตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศในเอเชีย การคัดเลือกเอกสารใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ความน่าเชื่อถือของแหล่งเผยแพร่ ความทันสมัยของข้อมูล และความสามารถในการตรวจสอบย้อนกลับ ทั้งนี้ ข้อมูลสำคัญถูกจัดหมวดหมู่ตามโครงสร้างความตกลง ผลกระทบเชิงบวก ผลกระทบเชิงลบ และผลต่อโครงสร้างการค้า การลงทุน และห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาคเอเชีย

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาพร้อมกับการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ โดยนำข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างการส่งออก การเข้าถึงตลาด มาตรการภาษี มาตรฐานสินค้า และศักยภาพของผู้ประกอบการในแต่ละประเทศมาเปรียบเทียบภายใต้กรอบแนวคิดการสร้างการค้า การเปี่ยมเบนทางการค้า ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ความสามารถแข่งขันทางการค้า และห่วงโซ่มูลค่าโลก จากนั้นจึงสังเคราะห์ผลเพื่ออธิบายว่าความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป มีแนวโน้มสร้างโอกาสหรือข้อจำกัดต่อธุรกิจส่งออกในเอเชียอย่างไร และใช้ข้อค้นพบดังกล่าวเป็นฐานในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับการยกระดับมาตรฐานสินค้า เทคโนโลยี ผลิตภาพ และความสามารถในการเข้าถึงตลาดยุโรปของประเทศในเอเชีย

5. ผลการวิจัย

5.1 โครงสร้างและสาระสำคัญของความตกลงการค้าเสรีอินเดีย-สหภาพยุโรป

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปมีลักษณะเป็นความตกลงการค้าเสรีเชิงลึก ซึ่งมิได้จำกัดอยู่เพียงการลดหรือยกเลิกภาษีศุลกากร แต่ครอบคลุมถึงการเปิดเสรีด้านบริการ การอำนวยความสะดวกทางการค้า การลงทุน มาตรฐานสินค้า สิ่งแวดล้อม แรงงาน และกฎระเบียบทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ความตกลงดังกล่าวจึงมีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงทั้งต้นทุนการผลิต เงื่อนไขการเข้าถึงตลาด และโครงสร้างการแข่งขันของประเทศสมาชิกและประเทศที่อยู่นอกความตกลง (Neri-Lainé, Orefice, & Ruta, 2023)

ในด้านการค้าสินค้า ผลการวิจัยพบว่า การลดภาษีภายใต้ความตกลงมีแนวโน้มส่งผลต่ออุตสาหกรรมสำคัญของอินเดีย ได้แก่ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องจักร สินค้าเกษตร ยา และเวชภัณฑ์ โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งอินเดียมีฐานการผลิตขนาดใหญ่และสามารถแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออกในเอเชียได้โดยตรง หากอินเดียได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีในการเข้าสู่ตลาดยุโรปมากขึ้น ย่อมช่วยลดต้นทุนและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกอินเดียเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่ไม่มีความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป

ในด้านบริการ ความตกลงมีแนวโน้มเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการอินเดียเข้าสู่ตลาดบริการของยุโรปได้มากขึ้น โดยเฉพาะบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ บริการดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูล การให้คำปรึกษาทางธุรกิจ และบริการทางการเงิน ข้อมูลการค้าระหว่างสองฝ่ายแสดงให้เห็นว่าการค้าบริการมีบทบาทเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมูลค่าการค้าบริการระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปเพิ่มจาก 30.4 พันล้านยูโรในปี 2020 เป็น 59.7 พันล้านยูโรในปี 2023 สะท้อนว่าอินเดียมีข้อได้เปรียบทั้งในภาคการผลิตและบริการความรู้สมัยใหม่ (European Commission, n.d.-a; European Commission, n.d.-b)

ผลการวิจัยยังพบว่ามาตรฐานสินค้าและกฎระเบียบทางการค้าเป็นองค์ประกอบสำคัญของความตกลง เนื่องจากสหภาพยุโรปกำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัยของสินค้า สิทธิแรงงาน และกระบวนการผลิตในระดับสูง ผู้ประกอบการที่สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับมาตรฐานดังกล่าวจะมีโอกาสเข้าถึงตลาดยุโรปได้มากขึ้น ขณะที่ผู้ประกอบการที่มีข้อจำกัดด้านเทคโนโลยี เงินทุน หรือระบบรับรองมาตรฐานอาจเผชิญต้นทุนการปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้นความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป จึงมิได้สร้างผลเฉพาะด้านภาษี แต่มีผลต่อการยกระดับคุณภาพสินค้า ระบบการผลิต และความสามารถของผู้ประกอบการในการเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลกด้วย (European Commission, 2026b; European Commission, n.d.-a)

5.2 ผลกระทบต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป มีแนวโน้มสร้างทั้งโอกาสและแรงกดดันต่อธุรกิจส่งออกในเอเชีย ในด้านบวก การขยายตัวของการค้าและการลงทุนระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปอาจเพิ่มความต้องการวัตถุดิบ ชิ้นส่วน บริการสนับสนุน และกิจกรรมการผลิตจากประเทศอื่นในเอเชีย ประเทศที่มีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการผลิตของอินเดียอาจได้รับประโยชน์จากการขยายตัวของห่วงโซ่อุปทานและการลงทุนข้ามพรมแดน โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องจักร อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และบริการธุรกิจสมัยใหม่ (Kawai & Wignaraja, 2011)

ในด้านลบผลการวิจัยพบว่า ประเทศที่มีโครงสร้างการส่งออกคล้ายคลึงกับอินเดียอาจเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในตลาดยุโรป โดยเฉพาะบังกลาเทศ เวียดนาม ไทย และจีน เนื่องจากประเทศเหล่านี้ต่างพึ่งพาสหภาพยุโรปในระดับสูง สำหรับบังกลาเทศ สหภาพยุโรปเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุด และสินค้าสิ่งทอคิดเป็นเกือบร้อยละ 94 ของการนำเข้าจากบังกลาเทศทั้งหมด หากอินเดียได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีในสินค้าเครื่องนุ่งห่มใกล้เคียงกับบังกลาเทศ ผู้ส่งออกบังกลาเทศย่อมเผชิญการแข่งขันโดยตรงจากอุตสาหกรรมอินเดียที่มีขนาดใหญ่และมีความหลากหลายมากกว่า (European Commission, n.d.-g; European Commission, n.d.-h)

สำหรับเวียดนาม แม้จะมีความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปแล้ว แต่ยังคงได้รับผลกระทบจากการแข่งขันในกลุ่มเครื่องจักร อุปกรณ์ สิ่งทอ รองเท้า และสินค้าอุตสาหกรรม เนื่องจากเวียดนามเป็นคู่ค้าสินค้ารายใหญ่ที่สุดของสหภาพยุโรปในอาเซียน และพึ่งพาสหภาพยุโรปในฐานะตลาดส่งออกเชิงยุทธศาสตร์ (European Commission, n.d.-d) ส่วนประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบในกลุ่มเครื่องจักร อุปกรณ์ไฟฟ้า

อาหารแปรรูป และชิ้นส่วนยานยนต์ เนื่องจากสินค้าดังกล่าวมีโครงสร้างการแข่งขันใกล้เคียงกับสินค้าส่งออกของอินเดีย และสหภาพยุโรปเป็นคู่ค้ารายใหญ่อันดับ 4 ของไทยในปี 2024 (European Commission, n.d.-f)

จีนอาจเผชิญการแข่งขันในสินค้าอุตสาหกรรม เครื่องจักร และอุปกรณ์ไฟฟ้า เนื่องจากสหภาพยุโรปเป็นตลาดสำคัญของผู้ผลิตจีน และอินเดียอาจได้รับความได้เปรียบด้านภาษีและการเข้าถึงตลาดเพิ่มขึ้นภายใต้ความตกลงใหม่ (European Commission, n.d.-e) ผลกระทบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการเบี่ยงเบนทางการค้า ซึ่งอธิบายว่าเมื่อประเทศสมาชิกได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี การนำเข้าจากประเทศนอกความตกลงอาจลดลง แม้ว่าประเทศเหล่านั้นจะมีประสิทธิภาพการผลิตหรือราคาที่แข่งขันได้ก็ตาม (Baier & Bergstrand, 2007)

ผลการวิจัยจึงชี้ว่า ความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชียภายหลังความตกลงไม่ได้ขึ้นอยู่กับต้นทุนหรือราคาเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงตลาด ผลิตภาพ เทคโนโลยี คุณภาพสินค้า มาตรฐานสิ่งแวดล้อมและแรงงาน ตลอดจนความสามารถในการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก ประเทศที่สามารถพัฒนาผลิตภาพ ยกกระดับมาตรฐาน และสร้างนวัตกรรมได้ จะมีโอกาสรักษาหรือเพิ่มส่วนแบ่งตลาด ขณะที่ประเทศที่ยังพึ่งพาต้นทุนแรงงานต่ำและขาดศักยภาพด้านเทคโนโลยีมีแนวโน้มได้รับผลกระทบมากกว่า (Reis & Farole, 2012)

5.3 ข้อเสนอเชิงนโยบายสำหรับประเทศในเอเชีย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ประเทศในเอเชียจำเป็นต้องกำหนดนโยบายปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างการค้าและการแข่งขันที่อาจเกิดขึ้นจากความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปอย่างเป็นระบบ ประการแรกควรเพิ่มขีดความสามารถของผู้ส่งออก โดยพัฒนาทักษะแรงงาน ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้เข้าถึงเงินทุน เทคโนโลยี ข้อมูลทางการค้า และบริการด้านการส่งออกมากขึ้น การพัฒนาศักยภาพดังกล่าวจะช่วยลดต้นทุนเพิ่มผลิตภาพ และทำให้ผู้ประกอบการสามารถแข่งขันในตลาดยุโรปภายใต้เงื่อนไขใหม่ได้ดีขึ้น

ประการที่สอง ควรยกระดับมาตรฐานสินค้าและกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของสหภาพยุโรป ทั้งในด้านคุณภาพ ความปลอดภัย สิ่งแวดล้อม และแรงงาน รัฐควรพัฒนาระบบตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน สนับสนุนห้องปฏิบัติการทดสอบ และช่วยลดต้นทุนการรับรองมาตรฐานสำหรับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เนื่องจากการเข้าถึงตลาดยุโรปในอนาคตจะขึ้นอยู่กับความสามารถในการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่มีใช้มากขึ้น

ประการที่สาม ประเทศในเอเชียควรส่งเสริมนวัตกรรม เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา เพื่อเปลี่ยนการแข่งขันจากการพึ่งพาต้นทุนแรงงานต่ำไปสู่การแข่งขันด้านคุณภาพ ความแตกต่างของสินค้า และมูลค่าเพิ่ม การนำเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ และการวิเคราะห์ข้อมูลมาใช้ในการกระบวนการผลิตและโลจิสติกส์ จะช่วยเพิ่มผลิตภาพ ลดต้นทุน และเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก

ประการที่สี่ ควรเร่งสร้างและขยายความร่วมมือทางการค้ากับสหภาพยุโรป ประเทศที่ยังไม่มีความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปควรพิจารณาเร่งกระบวนการเจรจาเพื่อป้องกันการเสียเปรียบด้านภาษีและ

เงื่อนไขการเข้าถึงตลาด ขณะเดียวกัน ประเทศที่มีความตกลงอยู่แล้วควรใช้ประโยชน์จากความตกลงให้มากขึ้น ผ่านการพัฒนากฎถิ่นกำเนิดสินค้า การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการสนับสนุนผู้ประกอบการให้เข้าใจสิทธิประโยชน์ที่มีอยู่

ประการสุดท้าย ประเทศในเอเชียควรเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานและการย้ายฐานการลงทุน เนื่องจากบริษัทข้ามชาติอาจเพิ่มการลงทุนในอินเดียเพื่อใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงและเข้าถึงตลาดยุโรป ประเทศในภูมิภาคจึงควรพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ ทักษะแรงงาน และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ เพื่อรักษาระดับการลงทุนเดิมและดึงดูดกิจกรรมการผลิตที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น ทั้งยังควรส่งเสริมความเชื่อมโยงระหว่างผู้ประกอบการในประเทศกับเครือข่ายการผลิตของอินเดียและยุโรป เพื่อเปลี่ยนแรงกดดันจากการแข่งขันให้เป็นโอกาสในการเข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่าโลก (Kawai & Wignaraja, 2011; Baier & Bergstrand, 2007)

โดยสรุปผลการวิจัยพบว่าความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างการค้า การลงทุน และการแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย ประเทศที่สามารถเพิ่มผลิตภาพ ยกระดับมาตรฐาน พัฒนาเทคโนโลยี และสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการค้าจะมีโอกาสใช้ประโยชน์จากความตกลง ขณะที่ประเทศที่ปรับตัวล่าช้าอาจสูญเสียส่วนแบ่งตลาดและฐานการลงทุนให้แก่ อินเดียหรือประเทศที่มีความพร้อมมากกว่า

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 โครงสร้างของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป กับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการแข่งขันทางการค้า

จากผลการวิจัยข้อที่ 1 ซึ่งพบว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปมีลักษณะเป็นความตกลงการค้าเสรีเชิงลึก ครอบคลุมทั้งการลดภาษีสินค้า การเปิดเสรีภาคบริการ และการกำหนดมาตรฐานสินค้าและกฎระเบียบทางการค้า สามารถอธิบายได้ว่า ความตกลงดังกล่าวมิได้เปลี่ยนแปลงเฉพาะระดับภาษีศุลกากรเท่านั้น แต่มีแนวโน้มปรับโครงสร้างเงื่อนไขการแข่งขันระหว่างผู้ส่งออกในตลาดยุโรปอย่างกว้างขวาง ความตกลงการค้าเสรีสมัยใหม่จึงทำหน้าที่มากกว่าการเปิดตลาดสินค้า เพราะยังเข้าไปกำหนดมาตรฐานการผลิต การลงทุน การบริการ และการเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าโลก ซึ่งส่งผลต่อทั้งประเทศภาคีและประเทศที่อยู่นอกความตกลง (Neri-Lainé, Orefice, & Ruta, 2023)

การลดภาษีสินค้านี้ระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปมีแนวโน้มเพิ่มความได้เปรียบด้านราคาของสินค้าจากอินเดีย โดยเฉพาะสินค้าในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม เครื่องจักร สินค้าเกษตร ยา และเวชภัณฑ์ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการสร้างการค้า ซึ่งอธิบายว่าการลดอุปสรรคระหว่างประเทศสมาชิกช่วยเพิ่มปริมาณการค้าและเปิดโอกาสให้สินค้าจากประเทศที่มีความสามารถในการผลิตเข้าสู่ตลาดได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามผลประโยชน์ดังกล่าวอาจเกิดควบคู่กับการเปี่ยงเบนทางการค้า เมื่อสินค้าจากอินเดีย

ได้รับสิทธิประโยชน์เหนือสินค้าจากประเทศเอเชียที่อยู่นอกความตกลง แม้ประเทศเหล่านั้นอาจมีต้นทุนการผลิตหรือประสิทธิภาพที่ใกล้เคียงกันก็ตาม (Baier & Bergstrand, 2007)

นอกจากการค้าสินค้าแล้ว การเปิดเสรีด้านบริการยังสะท้อนข้อได้เปรียบเชิงโครงสร้างของอินเดียในภาคบริการเทคโนโลยีสารสนเทศ บริการดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูล และบริการธุรกิจสมัยใหม่ การที่มูลค่าการค้าบริการระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างสองฝ่ายไม่ได้ตั้งอยู่บนภาคการผลิตเพียงอย่างเดียว แต่อินเดียมีศักยภาพในการแข่งขันในภาคบริการที่ใช้ความรู้และเทคโนโลยีสูงด้วย (European Commission, n.d.-a; European Commission, n.d.-b) ความตกลงจึงอาจช่วยให้อินเดียขยายบทบาทจากฐานการผลิตไปสู่การเป็นผู้ให้บริการและศูนย์กลางเศรษฐกิจดิจิทัลที่เชื่อมโยงกับตลาดยุโรป

อย่างไรก็ดีมาตรฐานสินค้า สิ่งแวดล้อม แรงงาน และความปลอดภัยของสหภาพยุโรปอาจทำหน้าที่เป็นทั้งโอกาสและอุปสรรค ในด้านหนึ่ง ผู้ประกอบการที่สามารถปรับตัวตามมาตรฐานดังกล่าวจะมีโอกาสเข้าถึงตลาดและยกระดับกระบวนการผลิตของตน แต่อีกด้านหนึ่ง ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีข้อจำกัดด้านเงินทุน เทคโนโลยี และระบบรับรองมาตรฐานอาจเผชิญต้นทุนในการปรับตัวสูงขึ้น ดังนั้นประโยชน์จากความตกลงจึงมิได้เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม แต่ขึ้นอยู่กับระดับความพร้อมในการปฏิบัติตามเงื่อนไขตลาดยุโรป (European Commission, 2026b; European Commission, n.d.-a)

ผลการศึกษาข้อนี้จึงชี้ว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป จะเปลี่ยนการแข่งขันจากการเน้นภาษีและราคาสินค้าไปสู่การแข่งขันที่ครอบคลุมมาตรฐาน ผลิตภาพ เทคโนโลยี และความสามารถในการเชื่อมโยงกับห่วงโซ่มูลค่าโลก ประเทศและธุรกิจที่สามารถปรับตัวต่อกฎระเบียบเชิงลึกของความตกลงได้รวดเร็ว ย่อมได้รับประโยชน์มากกว่าผู้ประกอบการที่ยังคงแข่งขันด้วยต้นทุนแรงงานต่ำหรือการส่งออกสินค้าแบบดั้งเดิมเพียงอย่างเดียว

6.2 ผลกระทบต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย

จากผลการวิจัยข้อที่ 2 ซึ่งพบว่า ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป ก่อให้เกิดทั้งโอกาสและแรงกดดันต่อธุรกิจส่งออกในเอเชีย สามารถอธิบายได้ว่าผลกระทบของความตกลงมิได้เกิดขึ้นในทิศทางเดียว แต่ขึ้นอยู่กับโครงสร้างการส่งออก ระดับการพึ่งพาตลาดยุโรป และความสามารถในการปรับตัวของแต่ละประเทศ ประเทศที่มีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายการผลิตของอินเดียอาจได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของความต้องการวัตถุดิบ ชิ้นส่วน และบริการสนับสนุน ขณะที่ประเทศที่ส่งออกสินค้าแข่งขันโดยตรงกับอินเดียอาจสูญเสียความได้เปรียบด้านราคาและส่วนแบ่งตลาด

ผลกระทบเชิงบวกสอดคล้องกับแนวคิดห่วงโซ่มูลค่าโลก ซึ่งชี้ว่าการเปิดเสรีทางการค้าสามารถกระตุ้นให้บริษัทข้ามชาติปรับโครงสร้างกิจกรรมการผลิตและกระจายกระบวนการผลิตไปยังหลายประเทศ เมื่อการค้าและการลงทุนระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้น ประเทศในเอเชียที่ผลิตวัตถุดิบ ชิ้นส่วน เครื่องจักร หรือบริการสนับสนุนอาจสามารถเข้าร่วมในเครือข่ายการผลิตดังกล่าวได้มากขึ้น โดยเฉพาะประเทศที่มีโครงสร้าง

พื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และผู้ประกอบการที่มีศักยภาพ (Kawai & Wignaraja, 2011) ความตกลงจึงอาจสร้างโอกาสทางอ้อมแก่ประเทศนอกภาคี หากสามารถเชื่อมโยงตนเองเข้าสู่ห่วงโซ่อุปทานของอินเดียและยุโรปได้

ในทางตรงกันข้าม ประเทศที่มีโครงสร้างการส่งออกคล้ายคลึงกับอินเดียจะเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น โดยเฉพาะบังกลาเทศ เวียดนาม ไทย และจีน สำหรับบังกลาเทศ ผลกระทบมีความสำคัญอย่างมากเนื่องจากสหภาพยุโรปเป็นตลาดหลักของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และสินค้ากลุ่มดังกล่าวคิดเป็นสัดส่วนสูงมากของการส่งออกไปยังสหภาพยุโรป หากอินเดียได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีใกล้เคียงกับผู้ประกอบการบังกลาเทศอาจสูญเสียความได้เปรียบที่เคยมีจากสิทธิพิเศษทางการค้า และต้องแข่งขันกับอุตสาหกรรมอินเดียที่มีฐานการผลิตขนาดใหญ่กว่าและมีความหลากหลายของห่วงโซ่อุปทานมากกว่า (European Commission, n.d.-g; European Commission, n.d.-h)

เวียดนามแม้จะมีความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปอยู่แล้ว แต่ยังคงเผชิญการแข่งขันในสินค้าเครื่องจักร อุปกรณ์ สิ่งทอ รองเท้า และสินค้าอุตสาหกรรมอื่นที่มีโครงสร้างใกล้เคียงกับอินเดีย ข้อได้เปรียบของเวียดนามจึงไม่ได้อยู่ที่การมีความตกลงเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลง การพัฒนาผลิตภาพ และการยกระดับมาตรฐานสินค้าอย่างต่อเนื่อง (European Commission, n.d.-d) ส่วนประเทศไทยอาจได้รับผลกระทบในอุตสาหกรรมเครื่องจักร เครื่องใช้ไฟฟ้า อาหารแปรรูป และชิ้นส่วนยานยนต์ เนื่องจากสินค้าเหล่านี้เป็นทั้งสินค้าส่งออกสำคัญของไทยและเป็นกลุ่มที่อินเดียมีศักยภาพขยายการผลิตและการส่งออกไปยังยุโรปได้ (European Commission, n.d.-f)

สำหรับจีน แม้จะมีฐานการผลิตขนาดใหญ่และความได้เปรียบด้านห่วงโซ่อุปทาน แต่การที่อินเดียได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีและการเข้าถึงตลาดยุโรปดีขึ้นอาจทำให้บริษัทบางส่วนพิจารณากระจายฐานการผลิตและการลงทุนออกจากจีนไปสู่อินเดียมากขึ้น โดยเฉพาะภายใต้แนวโน้มการลดความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทาน ความตกลงจึงอาจสนับสนุนให้อินเดียกลายเป็นฐานการผลิตทางเลือกสำหรับบริษัทที่ต้องการเข้าถึงตลาดยุโรป (European Commission, n.d.-e)

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับกรอบความสามารถแข่งขันทางการค้าซึ่งเสนอว่า ความสำเร็จของผู้ส่งออกไม่ได้ขึ้นอยู่กับราคาเพียงประการเดียว แต่เชื่อมโยงกับผลิตภาพ คุณภาพสินค้า เทคโนโลยี การเข้าถึงตลาด และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจของประเทศ (Reis & Farole, 2012) ดังนั้นประเทศในเอเชียที่ยังแข่งขันด้วยต้นทุนแรงงานต่ำอาจเผชิญข้อจำกัดมากขึ้น ขณะที่ประเทศซึ่งพัฒนานวัตกรรม ระบบมาตรฐาน และประสิทธิภาพการผลิตจะมีความสามารถในการรักษาตลาดและปรับตัวต่อการแข่งขันได้ดีกว่า

6.3 แนวทางเชิงนโยบายเพื่อรักษาความสามารถแข่งขันของประเทศในเอเชีย

จากผลการวิจัยข้อที่ 3 ซึ่งเสนอให้ประเทศในเอเชียเพิ่มขีดความสามารถของผู้ส่งออก ยกกระดับมาตรฐาน พัฒนาเทคโนโลยี และขยายความร่วมมือทางการค้า สามารถอภิปรายได้ว่า การตอบสนองต่อ ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป ไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการใช้มาตรการปกป้องตลาดหรือการแข่งขันด้านราคา แต่ต้องมุ่งปรับโครงสร้างความสามารถทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว เนื่องจากความ

ตกลงดังกล่าวมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงทั้งเงื่อนไขการเข้าถึงตลาด การลงทุน และการจัดวางห่วงโซ่อุปทานในภูมิภาค

ประการแรก การพัฒนาผลิตภาพและศักยภาพของผู้ส่งออกเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการรักษาความสามารถแข่งขัน รัฐควรสนับสนุนการพัฒนาทักษะแรงงาน การปรับปรุงกระบวนการผลิต การเข้าถึงเทคโนโลยี และการลดข้อจำกัดด้านเงินทุนของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพราะธุรกิจกลุ่มนี้มีข้อจำกัดในการปรับตัวต่อมาตรฐานและกฎระเบียบระหว่างประเทศ หากผู้ประกอบการสามารถเพิ่มผลิตภาพและลดต้นทุนได้ ก็จะสามารถแข่งขันกับสินค้าจากอินเดียได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการลดค่าจ้างหรือการสนับสนุนด้านราคาเพียงอย่างเดียว (Reis & Farole, 2012)

ประการที่สอง การยกระดับมาตรฐานสินค้าและกระบวนการผลิตให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของสหภาพยุโรปมีความสำคัญมากขึ้น เพราะอุปสรรคทางการค้าในอนาคตจะอยู่ในรูปของมาตรฐานสิ่งแวดล้อม ปลอดภัย แรงงาน และความยั่งยืนมากกว่าภาษีศุลกากร รัฐจึงควรลงทุนในระบบตรวจสอบห้องปฏิบัติการ การรับรองมาตรฐาน และการให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการ การสนับสนุนดังกล่าวจะช่วยให้ธุรกิจสามารถผ่านข้อกำหนดของยุโรป ลดต้นทุนการรับรอง และเพิ่มความน่าเชื่อถือของสินค้าในตลาดสากล

ประการที่สาม ประเทศในเอเชียควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ และนวัตกรรม เพื่อเปลี่ยนจากการแข่งขันด้วยต้นทุนไปสู่การแข่งขันด้วยมูลค่าเพิ่ม ความตกลงการค้าเสรีอินเดียกับยุโรปอาจทำให้อินเดียได้รับการลงทุนและการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากยุโรปมากขึ้น หากประเทศอื่นในเอเชียไม่สามารถยกระดับเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมของตนได้ ความได้เปรียบด้านการผลิตและการลงทุนอาจเคลื่อนย้ายไปสู่อินเดียในระยะยาว การพัฒนานวัตกรรมจึงไม่ใช่เพียงเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพ แต่เป็นเงื่อนไขของการรักษาตำแหน่งในห่วงโซ่มูลค่าโลก

ประการที่สี่ ประเทศที่ยังไม่มีความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปควรพิจารณาเร่งการเจรจาหรือพัฒนาความร่วมมือทางการค้าในรูปแบบอื่น เพื่อป้องกันความเสียเปรียบด้านภาษีและการเข้าถึงตลาด อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจความตกลงการค้าเสรีเพียงอย่างเดียวไม่สามารถรับประกันความสำเร็จได้ หากผู้ประกอบการไม่สามารถใช้สิทธิประโยชน์ตามกฎหมายถิ่นกำเนิดสินค้า หรือไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานของสหภาพยุโรปได้ ประเทศที่มีความตกลงอยู่แล้วจึงควรเพิ่มอัตราการใช้สิทธิประโยชน์และพัฒนากระบวนการอำนวยความสะดวกทางการค้าไปพร้อมกัน

ประการสุดท้าย ประเทศในเอเชียควรเตรียมรับมือกับการปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานและการย้ายฐานการลงทุน โดยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โลจิสติกส์ พลังงาน ทักษะแรงงาน และสภาพแวดล้อมทางธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ขณะเดียวกันควรส่งเสริมความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อให้ธุรกิจในเอเชียสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการผลิตแทนการแข่งขันแย่งฐานการลงทุนเพียงอย่างเดียว แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดห่วงโซ่มูลค่าโลก ซึ่งชี้ว่าประเทศสามารถได้รับประโยชน์จากการค้าโลกได้มากขึ้นเมื่อสามารถเชื่อมโยงกิจกรรมการผลิต บริการ และเทคโนโลยีระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ (Kawai & Wignaraja, 2011)

โดยสรุป การรับมือกับความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป จำเป็นต้องอาศัยนโยบายเชิงรุกที่บูรณาการการค้า อุตสาหกรรม เทคโนโลยี แรงงาน และมาตรฐานเข้าด้วยกัน เป้าหมายไม่ควรจำกัดอยู่ที่การรักษาส่วนแบ่งตลาดเดิม แต่ต้องมุ่งยกระดับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการและสร้างตำแหน่งใหม่ในห่วงโซ่มูลค่าโลก ประเทศที่สามารถปรับตัวได้รวดเร็วและต่อเนื่องจะสามารถเปลี่ยนแรงกดดันจากความตกลงให้เป็นโอกาสทางการค้าและการลงทุน ขณะที่ประเทศที่ปรับตัวล่าช้าอาจสูญเสียทั้งตลาดส่งออกและฐานการลงทุนให้แก่อินเดียหรือประเทศที่มีความพร้อมมากกว่า

สรุป

ความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป (India-EU Free Trade Agreement) มีศักยภาพในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการค้าและการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจโลกอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากทั้งสองฝ่ายต่างเป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญในห่วงโซ่มูลค่าโลก การเชื่อมโยงตลาดของอินเดียกับสหภาพยุโรปผ่านการลดภาษีสินค้า การเปิดเสรีด้านบริการ และการกำหนดมาตรฐานทางการค้า จึงอาจช่วยส่งเสริมการขยายตัวของการค้า การลงทุน และการเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานระหว่างสองภูมิภาคได้อย่างกว้างขวาง ในขณะเดียวกันความตกลงดังกล่าวยังมีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อโครงสร้างการแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย ซึ่งหลายประเทศพึ่งพาการส่งออกไปยังตลาดยุโรปเป็นสำคัญ

จากการวิเคราะห์พบว่าความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป อาจก่อให้เกิดทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบต่อเศรษฐกิจของประเทศในเอเชีย ในด้านหนึ่ง ความตกลงดังกล่าวอาจช่วยขยายโอกาสทางการค้า เพิ่มการลงทุน และเสริมสร้างการเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ ซึ่งอาจเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการในเอเชียสามารถเข้าร่วมในเครือข่ายการผลิตระดับโลกได้มากขึ้น แต่อีกด้านหนึ่ง การเปิดเสรีทางการค้าระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรปอาจทำให้การแข่งขันในตลาดยุโรปมีความเข้มข้นมากขึ้น โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมที่มีโครงสร้างการส่งออกคล้ายคลึงกัน เช่น สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม และสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภท ประเทศที่มีโครงสร้างการส่งออกใกล้เคียงกับอินเดีย เช่น บังกลาเทศ เวียดนาม และไทย อาจเผชิญกับความท้าทายในการรักษาส่วนแบ่งตลาดของตนในยุโรป หากไม่สามารถยกระดับประสิทธิภาพการผลิต เทคโนโลยี และมาตรฐานสินค้าให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของตลาดยุโรปได้

นอกจากนี้ ความตกลงการค้าเสรีดังกล่าวยังอาจส่งผลกระทบต่อโครงสร้างการค้าและการลงทุนในภูมิภาคเอเชียในระยะยาว เนื่องจากบริษัทข้ามชาติอาจปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานของตนเพื่อใช้ประโยชน์จากสิทธิประโยชน์ทางภาษีและการเข้าถึงตลาดที่เกิดขึ้นจากความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป การปรับตัวดังกล่าวอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของศูนย์กลางการผลิตในภูมิภาค และอาจทำให้อินเดียมีบทบาทเพิ่มขึ้นในฐานะฐานการผลิตและการส่งออกที่เชื่อมโยงกับตลาดยุโรป

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

จากการวิเคราะห์ผลกระทบของความตกลงการค้าเสรีระหว่างอินเดียกับสหภาพยุโรป (India-EU Free Trade Agreement) ต่อความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย พบว่าการเปลี่ยนแปลงของ

โครงสร้างการค้าโลกภายใต้ความตกลงดังกล่าวมีทั้งโอกาสและความท้าทายสำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชีย โดยเฉพาะประเทศที่พึ่งพาการส่งออกไปยังตลาดยุโรปเป็นสำคัญ ดังนั้น การกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของภาคธุรกิจจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ประเทศในเอเชียสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการค้าโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการแรก ประเทศในเอเชียควรเพิ่มขีดความสามารถของผู้ส่งออก โดยการพัฒนาศักยภาพของภาคอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้มากขึ้น นโยบายในด้านนี้ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแรงงาน การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต และการสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน เทคโนโลยี และข้อมูลทางการค้าได้มากขึ้น การเพิ่มขีดความสามารถของผู้ส่งออกจะช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับตัวต่อการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นในตลาดยุโรป และสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสทางการค้าที่เกิดขึ้นจากความตกลงการค้าเสรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สอง การปรับมาตรฐานสินค้าให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของสหภาพยุโรป เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถในการเข้าถึงตลาดยุโรปของผู้ส่งออกในเอเชีย สหภาพยุโรปมีมาตรฐานด้านคุณภาพสินค้า ความปลอดภัยของผู้บริโภค สิ่งแวดล้อม และแรงงานที่เข้มงวด ซึ่งผู้ส่งออกจากประเทศกำลังพัฒนาต้องปฏิบัติตามเพื่อให้สามารถเข้าสู่ตลาดดังกล่าวได้ ดังนั้น รัฐบาลของประเทศในเอเชียควรสนับสนุนการพัฒนากระบวนการมาตรฐานสินค้า การตรวจสอบคุณภาพ และการรับรองมาตรฐานสากล เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของตลาดยุโรปได้

ประการที่สาม การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรม เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มความสามารถแข่งขันของธุรกิจส่งออกในเอเชีย ในสภาวะการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น การพึ่งพาต้นทุนแรงงานต่ำเพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอในการรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดโลก ประเทศในเอเชียจึงควรส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกระบวนการผลิต และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมจะช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูงขึ้น และสามารถแข่งขันกับผู้ผลิตจากประเทศอื่นได้อย่างยั่งยืน

ประการสุดท้าย ประเทศในเอเชียควรเร่งเจรจาความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป เพื่อสร้างเงื่อนไขการแข่งขันที่เท่าเทียมกันกับประเทศที่มีความตกลงการค้าเสรีกับยุโรปอยู่แล้ว หากประเทศใดไม่มีความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรป ผู้ส่งออกจากประเทศนั้นอาจเสียเปรียบด้านภาษีและการเข้าถึงตลาดเมื่อเทียบกับประเทศที่มีความตกลงดังกล่าว ดังนั้น การขยายเครือข่ายความตกลงการค้าเสรีกับสหภาพยุโรปจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการรักษาความสามารถในการแข่งขันของผู้ส่งออกในภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

- Baier, S. L., & Bergstrand, J. H. (2007). Do free trade agreements actually increase members' international trade? *Journal of International Economics*, 71(1), 72–95.
<https://doi.org/10.1016/j.jinteco.2006.02.005>

European Commission. (2026a). EU–India Free Trade Agreement: Main benefits.

https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india/eu-india-agreements/factsheet-eu-india-free-trade-agreement-main-benefits_en

European Commission. (2026b). EU–India Free Trade Agreement: Chapter-by-chapter

summary. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india/eu-india-agreements/memo-eu-india-free-trade-agreement-chapter-chapter-summary_en

European Commission. (n.d.-c). EU trade relations with the Association of Southeast Asian

Nations (ASEAN). Retrieved July 22, 2026, from https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/association-south-east-asian-nations-asean_en

European Commission. (n.d.-d). *EU trade relations with Viet Nam*. Retrieved July 22, 2026,

from https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/viet-nam_en

European Commission. (n.d.-e). EU trade relations with China. Retrieved July 22, 2026, from

https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/china_en

European Commission. (n.d.-f). EU trade relations with Thailand. Retrieved July 22, 2026,

from https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/thailand_en

European Commission. (n.d.-g). EU trade relations with Bangladesh. Retrieved July 22, 2026,

from https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/bangladesh_en

Grazzi, M., Sanfilippo, M., & Tomasi, C. (2021). Export performance and technological

capabilities: Evidence from Indian manufacturing firms. *Review of World Economics*, 157(2), 401–427. <https://doi.org/10.1007/s10290-020-00393-5>

Jung, B. (2023). The trade effects of the EU–South Korea free trade agreement. *Review of*

World Economics, 159(1), 87–115. <https://doi.org/10.1007/s10290-022-00455-1>

Kawai, M., & Wignaraja, G. (2011). Asian free trade agreements: Trends, prospects and

challenges. *Journal of Asian Economics*, 22(1), 1–22.

<https://doi.org/10.1016/j.asieco.2010.07.002>

- Neri-Lainé, M., Orefice, G., & Ruta, M. (2023). Deep trade agreements and heterogeneous firms' exports (Policy Research Working Paper No. 10277). World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/01d81fe0-efd4-5cac-b11c-332c4c632f3a>
- Nordås, H. K. (2023). Services in the India–EU free trade agreement. *Journal of Asian Economics*. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2023.101571>
- Reis, J. G., & Farole, T. (2012). Trade competitiveness diagnostic toolkit. World Bank.
<https://openknowledge.worldbank.org/entities/publication/52236dbb-d5a2-580e-9558-dab15468bc9c>
- Sáez, S., Taglioni, D., van der Marel, E., Hollweg, C. H., & Zavacka, V. (2014). Valuing services in trade: A toolkit for competitiveness diagnostics. Washington, DC: World Bank.
<https://documents.worldbank.org>
- Sharma, C. (2015). International trade and performance of firms: Evidence from Indian manufacturing. *The Quarterly Review of Economics and Finance*, 58, 140–150.
<https://doi.org/10.1016/j.qref.2014.11.002>
- Zapata, A. N., Roehlano Briones, R., & other authors. (2023). Technological intensity in manufacturing trade between the EU and ASEAN. *Asia-Pacific Journal of Regional Science*. <https://doi.org/10.1007/s41685-023-00283-5>